

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 15 november 2012*

”Civilrättsligt samarbete — Förordning (EG) nr 44/2001 — Artiklarna 32 och 33 — Erkännande av domstolsavgöranden — Begreppet ’dom’ — Verkningarna av ett domstolsavgörande på den internationella behörigheten — Prorogationsklausul”

I mål C-456/11,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Landgericht Bremen (Tyskland) genom beslut av den 25 augusti 2011, som inkom till domstolen den 2 september 2011, i målet

Gothaer Allgemeine Versicherung AG,

ERGO Versicherung AG,

Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts,

Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG,

Krones AG

mot

Samskip GmbH,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av K. Lenaerts (referent), tillförordnad ordförande på tredje avdelningen, samt domarna E. Juhász, G. Arestis, J. Malenovský och T. von Danwitz,

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: handläggaren V. Tourrès,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 4 juli 2012,

* Rättegångsspråk: tyska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts, Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG, genom K. Ramming, Rechtsanwalt,
- Kronos AG, genom A. Nerz och M. Theisen, Rechtsanwälte, biträdda av professorn R. Geimer och C. Wagner, Justiziar,
- Samskip GmbH, genom O. Hartenstein, Rechtsanwalt,
- Tysklands regering, genom T. Henze och F. Wannek, båda i egenskap av ombud,
- Belgiens regering, genom J.-C. Halleux och T. Materne, båda i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom A. Posch, i egenskap av ombud,
- Schweiz regering, genom D. Klingele, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom W. Bogensberger och A.-M. Rouchaud-Joët, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 6 september 2012 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 32 och 33 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan fyra tyska försäkringsbolag – nämligen Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts och Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG (nedan kallade försäkringsgivarna) – och Kronos AG (nedan kallat Kronos), ett tyskt bolag som är försäkrat av de sistnämnda, å ena sidan, och Samskip GmbH (nedan kallat Samskip), å andra sidan. Samskip är ett tyskt dotterbolag till Samskip Holding BV, som är ett transport- och logistikföretag med säte i Nederländerna, men bildat i Island. Målet rör Samskips leverans av en bryggerianläggning till en köpare, Cerveceria Cuauthemoc Monezum SA (nedan kallad mottagaren), som är ett mexikanskt företag.
- 3 Tvisten avser försäkringsgivarnas och Kronos begäran om ersättning vid tysk domstol för skador som de påstår ha uppkommit på anläggningen under transporten. Belgiska domstolar, däribland Hof van beroep te Antwerpen (appellationsdomstol i Antwerpen, Belgien), hade redan avvisat liknande krav som framställts vid den, med motiveringen att det konossement ("bill of lading") som hade upprättats den 13 augusti 2006, dagen då Samskip tog över anläggningen i Antwerpen (Belgien), innehöll en avtalsklausul som stipulerade att isländsk domstol var behörig att avgöra tvister och att isländsk rätt skulle tillämpas på transportavtalet.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

- 4 I artikel 23.1 i konventionen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, undertecknad i Lugano den 30 oktober 2007, som godkändes på gemenskapens vägnar genom rådets beslut 2009/430/EG av den 27 november 2008 (EUT L 147, 2009, s. 1) (nedan kallad Luganokonventionen), vilken artikel är mycket lik artikel 17 i konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, som undertecknades i Lugano den 16 september 1988 (EGT L 319, s. 9), som föregick den, föreskrivs följande:

”Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en konventionsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en konventionsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den medlemsstaten ha behörighet. En sådan behörighet skall vara exklusiv om parterna inte har träffat avtal om annat. Ett sådant avtal om behörighet skall vara antingen

- a) skriftligt eller muntligt och skriftligen bekräftat, eller
- b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig, eller
- c) i internationell handel, i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regelmässigt iakttas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.”

Unionsrätt

- 5 I skälen 2, 6 och 15–17 i förordning nr 44/2001 anges följande:

”(2) Vissa olikheter i medlemsstaternas bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande av domar hindrar den inre marknaden från att fungera väl. Det är därför nödvändigt att införa bestämmelser som gör reglerna om behörighetskonflikter på privaträttens område mer enhetliga och som förenklar formaliteterna, så att domar från de medlemsstater som är bundna av denna förordning kan erkännas och verkställas enkelt och snabbt.

...

(6) För att kunna uppnå målet fri rörlighet för domar på privaträttens område är det nödvändigt och lämpligt att reglerna om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar fastställs i en gemenskrätsrättsakt som är bindande och direkt tillämplig.

...

(15) För att rättskipningen skall fungera väl, måste man minimera möjligheten för samtidiga förfaranden och se till att oförenliga domar inte meddelas i två medlemsstater. Det måste finnas klara och effektiva regler för att avgöra frågor om litispens och mål som har samband med varandra och för att undanröja problem som härrör från nationella skillnader när det gäller att fastställa vid vilken tidpunkt talan väckts. Den tidpunkten bör ges en autonom definition i denna förordning.

(16) Det ömsesidiga förtroendet mellan de rättsvårdande myndigheterna i gemenskapen gör det berättigat att automatiskt erkänna en dom som har meddelats i en medlemsstat utan att något ytterligare förfarande behöver tillgripas, utom när erkännandet är tvistigt.

(17) I enlighet med samma princip om ömsesidigt förtroende måste förfarandet för att göra en dom som har meddelats i en medlemsstat verkställbar i en annan medlemsstat vara snabbt och effektivt. Därför bör verkställighetsförklaringen utfärdas närmast automatiskt efter en enkel formell kontroll av handlingarna och utan att domstolen på eget initiativ får pröva om någon av grunderna i denna förordning för att vägra verkställighet föreligger.”

6 I artikel 23.1 i nämnda förordning, som i allt väsentligt är identisk med den ovan i punkt 4 citerade artikel 23.1 i Luganokonventionen, föreskrivs följande:

”Om parterna har träffat avtal om att en domstol eller domstolarna i en medlemsstat skall vara behöriga att avgöra en redan uppkommen tvist eller framtida tvister i anledning av ett bestämt rättsförhållande, och minst en av parterna har hemvist i en medlemsstat, skall endast den domstolen eller domstolarna i den medlemsstaten ha behörighet. En sådan behörighet skall vara exklusiv om parterna inte har träffat avtal om annat. Ett sådant avtal om behörighet skall vara antingen

- a) skriftligt eller muntligt och skriftligen bekräftat, eller
- b) i en form som överensstämmer med praxis som parterna har utbildat mellan sig, eller
- c) i internationell handel, i en form som överensstämmer med handelsbruk eller annan sedvänja som parterna kände till eller borde ha känt till och som är allmänt känd och regelmässigt iakttas av parter i avtal av föreliggande typ vid det ifrågavarande slaget av handel.”

7 I artikel 32 i samma förordning föreskrivs följande:

”I denna förordning förstås med dom varje avgörande som har meddelats av domstol i en medlemsstat oavsett dess rubricering, såsom dom, beslut eller förordnande om verkställighet, liksom domstolstjänstemans beslut i fråga om rättegångskostnader.”

8 Artikel 33 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”1. En dom som har meddelats i en medlemsstat skall erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas.

2. Om frågan huruvida en dom skall erkännas eller inte är föremål för tvist, kan en part, som gör gällande att domen skall erkännas, genom att anlita det förfarande som föreskrivs i avsnitten 2 och 3 i detta kapitel, få fastställt att domen skall erkännas.

3. Om utgången av ett mål som handläggs vid en domstol i en medlemsstat är beroende av om en dom skall erkännas, är den domstolen behörig att pröva frågan om erkännande.”

9 I artikel 34 i förordningen stadgas följande:

”En dom skall inte erkännas om

- 1) ett erkännande uppenbart strider mot grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den medlemsstat där domen görs gällande,
- 2) det är en tredskodom eller en annan dom som har meddelats mot en utebliven svarande och svaranden inte har delgivits stämningsansökan eller motsvarande handling i tillräcklig tid och på ett lämpligt sätt för att kunna förbereda sitt svaromål, såvida inte svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta,

- 3) den är oförenlig med en dom som har meddelats i en tvist mellan samma parter i den medlemsstat där domen görs gällande,
- 4) den är oförenlig med en dom som tidigare har meddelats i en annan medlemsstat eller i en tredje stat mellan samma parter och rörande samma sak, såvida den först meddelade domen uppfyller de nödvändiga villkoren för erkännande i den medlemsstat där domen görs gällande.”
- 10 I artikel 35 i förordning nr 44/2001 föreskrivs följande:
- ”1. En dom skall vidare inte erkännas om den strider mot bestämmelserna i avsnitten 3, 4 och 6 i kapitel II, och inte heller i de fall som avses i artikel 72.
2. Vid den behörighetsprövning som åsyftas i föregående punkt är den domstol eller myndighet som prövar frågan om erkännande bunden av de faktiska omständigheter som domstolen i ursprungsmedlemsstaten har grundat sin behörighet på.
3. Domstolens behörighet i ursprungsmedlemsstaten får inte omprövas på andra grunder än som avses i punkt 1. Behörighetsreglerna omfattas inte av de i artikel 34.1 åsyftade grunderna för rättsordningen (*ordre public*).”
- 11 Artikel 36 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:
- ”En utländsk dom får aldrig omprövas i sak.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 12 Krones sålde år 2006 en bryggerianläggning till mottagaren. Det uppdrog åt Samskip att planera och genomföra transporten av anläggningen från Antwerpen till Guadalajara (Mexiko), via staden Altamira som även den ligger i Mexiko.
- 13 Försändelsen, som bestod av containrar och transportkonstruktioner, överlämnades till Samskip den 13 augusti 2006. Samma dag utfärdade Samskip det konossement som anger Krones som avsändare (”shipper”), mottagaren som lastmottagare (”consignee”), Antwerpen som lastningshamn och Altamira som lossningshamn. I villkoren på dokumentets baksida (”Endorsements”) stipulerades följande i punkt 2:
- ”Behörig domstol. Tvist som avser förevarande konossement ska avgöras i Island i enlighet med isländsk rätt.”
- 14 Enligt sökandena i det nationella målet skadades lasten under sjötransporten och en del av den skadades även under vägtransporten från Altamira till Guadalajara. Krones överlät sina anspråk – motsvarande det högsta skadeersättningsbeloppet enligt sjörätten, det vill säga två särskilda dragningsrätter till ett värde av 235 666,46 euro vid tiden för överlåtelsen – till försäkringsgivarna i proportion till deras risk. Även mottagaren överlät sina anspråk enligt konossementet till försäkringsgivarna i proportion till deras risk.
- 15 Mottagaren och försäkringsgivarna väckte talan i belgisk domstol den 30 augusti 2007 och begärde att Samskip skulle infinna sig vid Rechtbank van koophandel te Antwerpen (handelsdomstolen i Antwerpen) den 16 oktober 2007. Handelsdomstolen biföll försäkringsgivarnas och mottagarens talan. Avgörandet upphävdes emellertid av Hof van beroep te Antwerpen i dom av den 5 oktober 2009, i vilken dom sistnämnda domstol förklarade sig ”obehörig”.

- 16 Enligt domskälen fann Hof van beroep te Antwerpen att mottagaren inte hade rätt att väcka talan enligt transportavtalet. Försäkringsgivarna hade visserligen ett berättigat intresse av att få saken prövad i egenskap av övertagare av Krones rättigheter, men var bundna av prorogationsklausulen i konossementet. Enligt punkt 2 i klausulerna i konossementet har isländsk domstol exklusiv behörighet att avgöra tvister som rör transportavtalet. Belgisk domstol var därför inte behörig. Domen har vunnit laga kraft.
- 17 Försäkringsgivarna väckte i september 2010 skadeståndstalan mot Samskip vid Landgericht Bremen, och Krones väckte skadeståndstalan mot Samskip vid Landgericht Landshut. Landgericht Landshut hänsköt sistnämnda talan till den hänskjutande domstolen genom beslut av den 3 juni 2011.
- 18 Landgericht Bremen har angett att Samskip anser att talan ska avvisas, eftersom Hof van beroep te Antwerpens dom av den 5 oktober 2009 har rättsverkningar inte bara vad gäller belgisk domstols bristande behörighet, utan även vad gäller fastställandet i domskälen av isländsk domstols behörighet. Samskip bedömer nämligen att den hänskjutande domstolen är bunden av domen i enlighet med artiklarna 32 och 33 i förordning nr 44/2001.
- 19 Försäkringsgivarna och Krones anser att Hof van beroep te Antwerpens dom av den 5 oktober 2009 på sin höjd är bindande vad avser fastställandet att belgisk domstol saknar behörighet. Domen har emellertid ingen annan verkan, ej heller vad avser att domstolar i andra medlemsstater än Konungariket Belgien skulle vara obehöriga på grund av isländsk domstols påstådda behörighet.
- 20 Den hänskjutande domstolen har med hänvisning till tysk doktrin angivit att Hof van beroep te Antwerpens dom av den 5 oktober 2009 är ett "beslut i en processuell fråga" ("Prozessurteil"), genom vilket talan avvisas på grund av att villkoren för ett avgörande i sak inte är uppfyllda. Sådana avgöranden som utländska domstolar meddelar kan i de flesta fall inte erkännas i Tyskland. Den hänskjutande domstolen undrar därför huruvida den ska erkänna denna dom och, i förekommande fall, om erkännandet även omfattar domskälen.
- 21 Mot denna bakgrund beslutade Landgericht Bremen att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:
- "1) Ska artiklarna 32 och 33 i förordning nr 44/2001 tolkas så, att begreppet dom i princip även avser sådana avgöranden genom vilka det uteslutande slås fast att villkoren för att pröva en talan i sak inte är uppfyllda (beslut i en processuell fråga)?
 - 2) Ska artiklarna 32 och 33 i förordning nr 44/2001 tolkas så, att begreppet dom även avser en dom som avslutar förfarandet i en instans och genom vilken det slås fast att en domstol saknar internationell behörighet på grund av en prorogationsklausul?
 - 3) Ska artiklarna 32 och 33 i förordning nr 44/2001 mot bakgrund av EU-domstolens praxis beträffande principen om verkningarnas omfattning (domstolens dom av den 4 februari 1988 i mål 145/86, Hoffmann, REG 1988, s. 645) tolkas så, att varje medlemsstat ska erkänna avgöranden som har meddelats av en domstol i en annan medlemsstat beträffande verkningarna av en prorogationsklausul som har antagits av parterna för det fall fastställandet av prorogationsklausulens giltighet enligt den första domstolens nationella rätt har vunnit laga kraft, och detta även när avgörandet härom ingår i ett avvisningsbeslut?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första och den andra frågan

- 22 Den hänskjutande domstolen har ställt den första och den andra frågan, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 32 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den även avser ett avgörande varigenom en domstol i en medlemsstat förklarar sig obehörig på grund av en prorogationsklausul, trots att domen betecknas som ett "beslut i en processuell fråga" enligt en annan medlemsstats rätt.
- 23 I enlighet med lydelsen i artikel 32 i förordning nr 44/2001 omfattar "dom" "varje" avgörande som har meddelats av domstol i en medlemsstat utan att det görs någon skillnad utifrån den aktuella domens innehåll. Detta innebär i princip att begreppet även omfattar en dom varigenom en domstol i en medlemsstat förklarar sig obehörig på grund av en prorogationsklausul.
- 24 Domstolen har för övrigt redan slagit fast att artikel 25 i konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32) inte enbart avser avgöranden genom vilka förfarandet delvis eller helt avslutas, utan även mellankommande beslut eller beslut om interimistiska åtgärder eller säkerhetsåtgärder (dom av den 14 oktober 2004 i mål C-39/02, Mærsk Olie & Gas, REG 2004, s. I-9657, punkt 46). Domstolens tolkning av artikel 25 i 1968 års konvention gäller i princip även för motsvarande bestämmelse i förordning nr 44/2001 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 oktober 2011 i mål C-406/09, Realchemie Nederland, REU 2011, s. I-9773, punkt 38), det vill säga artikel 32 i den förordningen.
- 25 Enligt domstolens fasta rättspraxis ska dessutom bestämmelserna i förordning nr 44/2001 tolkas självständigt och med hänsyn tagen till förordningens systematik och syften (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 juli 2006 i mål C-103/05, Reisch Montage, REG 2006, s. I-6827, punkt 29, av den 23 april 2009 i mål C-167/08, Draka NK Cables m.fl., REG 2009, s. I-3477, punkt 19, och av den 16 juli 2009 i mål C-189/08, Zuid-Chemie, REG 2009, s. I-6917, punkt 17).
- 26 Ett av syftena med förordning nr 44/2001, såsom framgår av skäl 2 i denna, är att "[förenkla] formaliteterna, så att domar från de medlemsstater som är bundna av denna förordning kan erkännas och verkställas enkelt och snabbt". Detta talar även för att kvalificeringen, i en medlemsstats rätt, av en rättsakt som antas av en nationell domstol inte ska beaktas vid tolkningen av begreppet "dom", oberoende av om det gäller rätten i ursprungsmedlemsstaten eller i den medlemsstat där avgörandet görs gällande. Att tolka begreppet utifrån särdragen i varje nationell rätt skulle nämligen göra det betydligt svårare att uppfylla syftet.
- 27 I övrigt understryks i skäl 6 i förordning nr 44/2001 "målet fri rörlighet för domar på privaträttens område". Ett sådant mål styrker nödvändigheten av att tolkningen av begreppet "dom" i den mening som avses i artikel 32 i förordning nr 44/2001 omfattar avgöranden varigenom en domstol i en medlemsstat förklarar sig obehörig på grund av en prorogationsklausul. Att inte erkänna sådana avgöranden skulle nämligen kunna utgöra ett allvarligt hinder mot den fria rörligheten för domstolsavgöranden.
- 28 Vad beträffar det system som inrättats i förordning nr 44/2001, framhålls i skälen 16 och 17 i denna vikten av principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaternas domstolar vad gäller erkännande och verkställighet av domar. Detta förutsätter även att begreppet inte tolkas restriktivt, för att bland annat undvika tvister om huruvida en "dom" är för handen.
- 29 Det ömsesidiga förtroendet skulle nämligen sättas på spel om en domstol i en medlemsstat kunde vägra att erkänna en dom varigenom en domstol i en annan medlemsstat har förklarat sig obehörig på grund av en prorogationsklausul. Det skulle strida mot det system som inrättats i förordning

nr 44/2001 om en domstol i en medlemsstat kunde vägra att erkänna ett sådant avgörande, eftersom en sådan vägran skulle kunna hindra bestämmelserna i kapitel II i förordningen från att fungera väl, vilka bestämmelser avser fördelningen av behörighet mellan medlemsstaternas domstolar.

- 30 Såsom generaladvokaten har angett i punkterna 49 och 50 i sitt förslag till avgörande, talar även artiklarna 33–35 i förordning nr 44/2001 mot en restriktiv tolkning av begreppet ”dom” i den mening som avses i artikel 32 i förordningen. I artikel 33 föreskrivs nämligen principen att domar ska erkännas, medan artiklarna 34 och 35 föreskriver undantag från den principen. Dessa undantag ska tolkas strikt. Det stadgas för övrigt i artikel 35.3 att domstolens behörighet i ursprungsmedlemsstaten inte får omprövas och att behörighetsreglerna inte omfattas av grunderna för rättsordningen (*ordre public*).
- 31 En restriktiv tolkning av begreppet dom skulle skapa en kategori av domstolsrättsakter som inte återfinns i den uttömmande uppräkningslistan av undantag i artiklarna 34 och 35 i förordning nr 44/2001, som inte kunde betecknas som ”domar” i den mening som avses i artikel 32 och som domstolar i andra medlemsstater således inte skulle behöva erkänna. Förekomsten av en sådan kategori av rättsakter, som bland annat skulle omfatta rättsakter varigenom en domstol i en annan medlemsstat förklarar sig obehörig på grund av en prorogationsklausul, skulle strida mot det system som inrättats i artiklarna 33–35 i förordning nr 44/2001. Systemet avser att underlätta att domar erkänns utan hinder, och utesluter att domstolar i den medlemsstat där domen görs gällande omprövar behörigheten hos domstolar i ursprungsmedlemsstaten.
- 32 Mot denna bakgrund ska den första och den andra frågan besvaras enligt följande: Artikel 32 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att den även avser ett avgörande varigenom en domstol i en medlemsstat förklarar sig obehörig på grund av en prorogationsklausul, oberoende av hur ett sådant avgörande kvalificeras i en annan medlemsstats rätt.

Den tredje frågan

- 33 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artiklarna 32 och 33 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att giltigheten av en prorogationsklausul som har slagits fast i skälen i ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut binder den domstol vid vilken erkännandet av ett avgörande – varigenom en domstol i en annan medlemsstat har förklarat sig obehörig på grund av en sådan klausul – har gjorts gällande.
- 34 Såsom domstolen har erinrat om genom sitt citat ur Paul Jénards rapport om konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT C 59, 1979, s.1), ska erkännandet ”innebära att avgöranden får samma rättskraft och verkningar som de har i den medlemsstat där de meddelats” (domen i det ovannämnda målet Hoffmann, punkt 10). Således ska ett utländskt avgörande som erkänns i enlighet med artikel 33 i förordning nr 44/2001 i princip ha samma verkan i den medlemsstat där avgörandet görs gällande som i ursprungsmedlemsstaten (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Hoffmann, punkt 11).
- 35 Såsom det har erinrats om ovan i punkt 28, underbygger vidare principen om ömsesidigt förtroende mellan domstolar det system som inrättats genom förordning nr 44/2001. Domstolen delar generaladvokatens uppfattning i punkt 73 i förslaget till avgörande att en hög grad av ömsesidigt förtroende gör sig än mer gällande när domstolar i medlemsstaterna har att tillämpa gemensamma behörighetsregler. I detta avseende utgör dessa regler och de som avser erkännande och verkställighet av domar i förordningen inte avgränsade och fristående regelsamlingar, utan är nära förbundna med varandra (dom av den 21 juni 2012 i mål C-514/10, Wolf Naturprodukte, punkt 25). Det är ett sådant band som dels motiverar det förenklade förfarande i fråga om erkännande och verkställighet som föreskrivs i artikel 33.1 i nämnda förordning – enligt vilken en dom som har meddelats i en medlemsstat i princip ska erkännas i de andra medlemsstaterna –, dels, med tillämpning av

artikel 35.3 i samma förordning, leder till att det inte görs någon omprövning av huruvida ursprungsmedlemsstatens domstol var behörig (se, för ett liknande resonemang, yttrande nr 1/03 av den 7 februari 2006, REG 2006, s. I-1145, punkt 163).

- 36 Visserligen kan artikel 23 i förordning nr 44/2001, om avtal om domstols behörighet, inte tillämpas på målet vid den nationella domstolen, eftersom den aktuella prorogationsklausulen ger en domstol i Island, som inte är en medlemsstat, behörigheten. Såsom generaladvokaten har angett i punkt 76 i sitt förslag till avgörande, innehåller emellertid Luganokonventionen, i vilken Republiken Island är part, en bestämmelse i artikel 23 som motsvarar den i artikel 23 i förordningen. I den mån en domstol i ursprungsmedlemsstaten har slagit fast giltigheten av en sådan prorogationsklausul i samband med prövningen av sin egen behörighet, skulle det således strida mot principen om ömsesidigt förtroende mellan Europeiska unionens rättsvärdande myndigheter att en domstol i den medlemsstat där avgörandet görs gällande prövar frågan om giltighet på nytt.
- 37 Det följer dessutom av artikel 36 i förordning nr 44/2001 att en dom som en domstol i ursprungsmedlemsstaten har meddelat "... aldrig [får] omprövas i sak", i enlighet med nämnda princip om ömsesidigt förtroende. Enligt Paul Jénards rapport (s. 46) är den omständigheten "[a]tt den sakliga omprövningen av domen är utesluten ... ett uttryck för det fulla förtroendet för rättskipningen i ursprungsstaten. Detta förtroende för att domen är riktig i sak ska normalt även utsträcka sig till att domstolen i ursprungsstaten har gjort en riktig tillämpning av [de harmoniserade] behörighetsreglerna."
- 38 Det skulle strida mot förbudet att ompröva en dom i sak om en domstol i den medlemsstat där domen görs gällande kunde ogiltigförklara en prorogationsklausul som en domstol i ursprungsmedlemsstaten har förklarat giltig, bland annat i en situation där den sistnämnda domstolen skulle ha kunnat förklara sig behörig om en sådan klausul inte hade funnits. I det sistnämnda fallet skulle ett sådant fastslående från en domstol i den medlemsstat där domen görs gällande inte bara sätta i fråga den mellanliggande slutsatsen från domstolen i ursprungsmedlemsstaten avseende prorogationsklausulens giltighet, utan även den domstolens beslut att själv förklara sig obehörig.
- 39 Domstolen delar generaladvokatens uppfattning i punkt 82 i förslaget till avgörande, att den omständigheten att behörigheten för domstolen i ursprungsmedlemsstaten inte kan omprövas medför en motsvarande inskränkning av domstolens möjlighet i medlemsstaten där avgörandet har gjorts gällande att pröva sin egen behörighet, eftersom den domstolen är bunden av det som beslutats av domstolen i ursprungsmedlemsstaten. Kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten förutsätter att begränsningens exakta räckvidd definieras på unionsnivå, snarare än att den får bero på olika nationella regler om rättskraft.
- 40 Begreppet rättskraft i unionsrätten avser emellertid inte enbart domslutet i det aktuella domstolsavgörandet, utan omfattar även de skäl i avgörandet som utgör nödvändigt stöd för domslutet och som därför är oskiljbara från domslutet (se, bland annat, dom av den 1 juni 2006 i de förenade målen C-442/03 P och C-471/03 P, P & O European Ferries (Vizcaya) och Diputación Foral de Vizcaya mot kommissionen, REG 2006, s. I-4845, punkt 44, och av den 19 april 2012 i mål C-221/10 P, Artegoda mot kommissionen, punkt 87). Med beaktande av den ovan i punkt 35 angivna omständigheten att gemensamma behörighetsregler som tillämpas av domstolar i medlemsstaterna härrör från unionsrätten, närmare bestämt från förordning nr 44/2001, och av det krav på enhetlighet som det erinrats om ovan i punkt 39, är begreppet rättskraft i unionsrätten relevant för att fastställa verkan av ett avgörande varigenom domstolen i en medlemsstat har förklarat sig obehörig på grund av en prorogationsklausul.
- 41 Ett avgörande varigenom domstolen i en medlemsstat har förklarat sig obehörig på grund av en prorogationsklausul, med motiveringen att klausulen är giltig, binder således domstolarna i andra medlemsstater såväl vad avser den domstolens avgörande i domslutet om bristande behörighet, som vad avser giltighetsförklaringen av klausulen i domskälen, vilka utgör nödvändigt stöd för domslutet.

- 42 Denna bedömning kullkastas heller inte av de argument som Förbundsrepubliken Tyskland har framfört, bland annat med stöd av punkt 66 i dom av den 28 april 2009 i mål C-420/07, Apostolides (REG 2009, s. I-3571). Enligt den punkten finns det inte någon anledning, vid verkställighet av en dom, att låta domen medge sådana rättigheter som den inte medger i aktuella medlemsstaters nationella rätt. Erkännandet av avgöranden som en domstol i en medlemsstat som förklarar sig obehörig med stöd av förordning nr 44/2001 meddelar med tillämpning av gemensamma behörighetsregler i unionsrätten, vilket angetts ovan i punkt 35, omfattas nämligen av ett särskilt system, sådant det har beskrivits ovan i punkterna 39–41.
- 43 Av vad anförts följer att den tredje frågan ska besvaras enligt följande: Artiklarna 32 och 33 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en prorogationsklausuls giltighet som slås fast i skälen i ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut binder den domstol vid vilken erkännandet av ett avgörande – varigenom en domstol i en annan medlemsstat har förklarat sig obehörig på grund av en sådan klausul – har gjorts gällande.

Rättegångskostnader

- 44 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

- 1) **Artikel 32 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att den även avser ett avgörande varigenom en domstol i en medlemsstat förklarar sig obehörig på grund av en prorogationsklausul, oberoende av hur ett sådant avgörande kvalificeras i en annan medlemsstats rätt.**
- 2) **Artiklarna 32 och 33 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en prorogationsklausuls giltighet som slås fast i skälen i ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut binder den domstol vid vilken erkännandet av ett avgörande – varigenom en domstol i en annan medlemsstat har förklarat sig obehörig på grund av en sådan klausul – har gjorts gällande.**

Underskrifter